



พุทธ ประวัติ

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา
ศาสนา และวัฒนธรรม

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3



ผู้จัดทำ

นายประติวัฒน์ วงศ์ล้ำม
โรงเรียนบ้านอุ้มไผ่ ต.นาคำ
อ.ศรีสงคราม จ.นครพนม
สพป.นครพนม เขต 2

แหล่งที่มา

“ภาพพุทธประวัติ” พร้อมคำ
บรรยายประกอบภาพ
(visudhidham.com)

ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส 1.1 รู้ และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสนา หลักธรรม
ของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง
ยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด ป.3/2 สรุปพุทธประวัติตั้งแต่การบำเพ็ญเพียรจนถึงปรินิพพาน
หรือประวัติของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด



พระพุทธเจ้า

พระโคตมพุทธเจ้า เป็นพระราชโอรสผู้ทรงดำรงตำแหน่งแห่งศากยมกุฏราชกุมารของพระเจ้าสุทโธทนะ และ พระนางสิริมหามายา แห่งศากยวงศ์โคตมโคตร อันเป็นราชสกุลวงศ์ที่ปกครองกรุงกบิลพัสดุ์มาแต่ช้านาน มีพระนามแต่แรกประสูติว่า สิทธัตถะ หรือ สิทธารถ (สิดทาด) เมื่อเสด็จออกผนวชและบรรลุสัมมาสัมโพธิญาณเป็นพระพุทธเจ้าแล้ว ได้รับการถวายพระนามต่างๆ อาทิ พระศากยมุนี, พระพุทธโคดม และพระโคตมพุทธเจ้า ทั้งนี้ ทรงออกพระนามพระองค์เองว่า “ตถาคต” แปลว่า พระผู้ไปแล้วอย่างนั้น คือทรงปฐิญาณว่าทรงพ้นจากทุกข์ทั้งปวงเข้าสู่สภาพเช่นนั้น อันได้แก่การดับทุกข์ กล่าวคือสภาวะแห่งอรหัตตผลแล้ว



พระนางสิริมหามายาทรงสุบินนิมิต

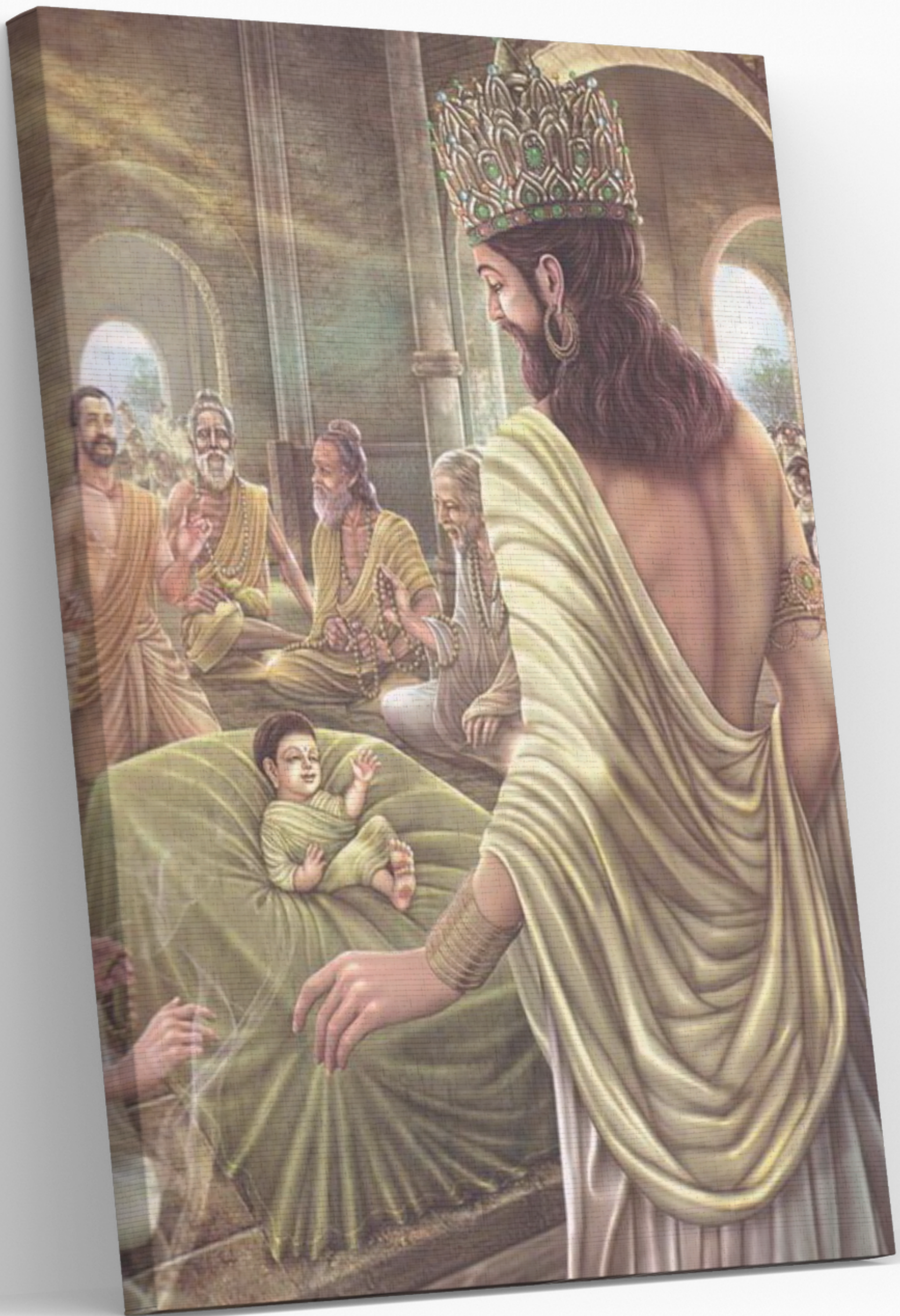
พระนางสิริมหามายา กำลังบรรทมหลับสนิทในพระแท่นที่บรรทมแล้ว ทรงสุบินนิมิตว่า พระนางไปอยู่ในป่าหิมพานต์ ได้มีช้างเชือกหนึ่งลงมาจากยอดเขาสูงเข้ามาหา

ภายหลังโหราจารย์ประจำราชสำนักทำนายว่า เป็นสุบินนิมิตที่ดี จะมีพระราชโอรส ผู้ประเสริฐอุบัติบังเกิด



พอประสูติจากพระครรภ์พระมารดา ณ ปาลุมพินีวัน ก็ทรงดำเนินได้ ๗ ก้าว

การกที่เห็นนั้นคือ เจ้าชายสิทธัตถะ หรือพระพุทธเจ้าในเวลาต่อมา ซึ่งพอประสูติจากพระครรภ์พระมารดา ก็ทรงพระดำเนินด้วยพระบาทไปได้ ๗ ก้าว พร้อมกับทรงยกพระหัตถ์ขวา และเปล่งพระวาจา เบื้องใต้พระบาทมีดอกบัวรองรับ พระวาจาที่ทรงเปล่งออกมานั้น กวีท่านแต่งไว้เป็นภาษาบาลี แปลถอดใจความเป็นภาษาไทยได้ว่า “เราจะเป็นคนเก่งที่สุดในโลกคนหนึ่ง ซึ่งจะหาผู้ใดเสมอเหมือนไม่มี ชาติที่เกิดนี้เป็นชาติสุดท้าย เราจะได้เกิดต่อไปในเบื้องหน้าอีกแล้ว”



พราหมณาจารย์รับพระลักษณะสมโภชพระกุมาร ถวายพระนามว่า พระสิหัตถะ

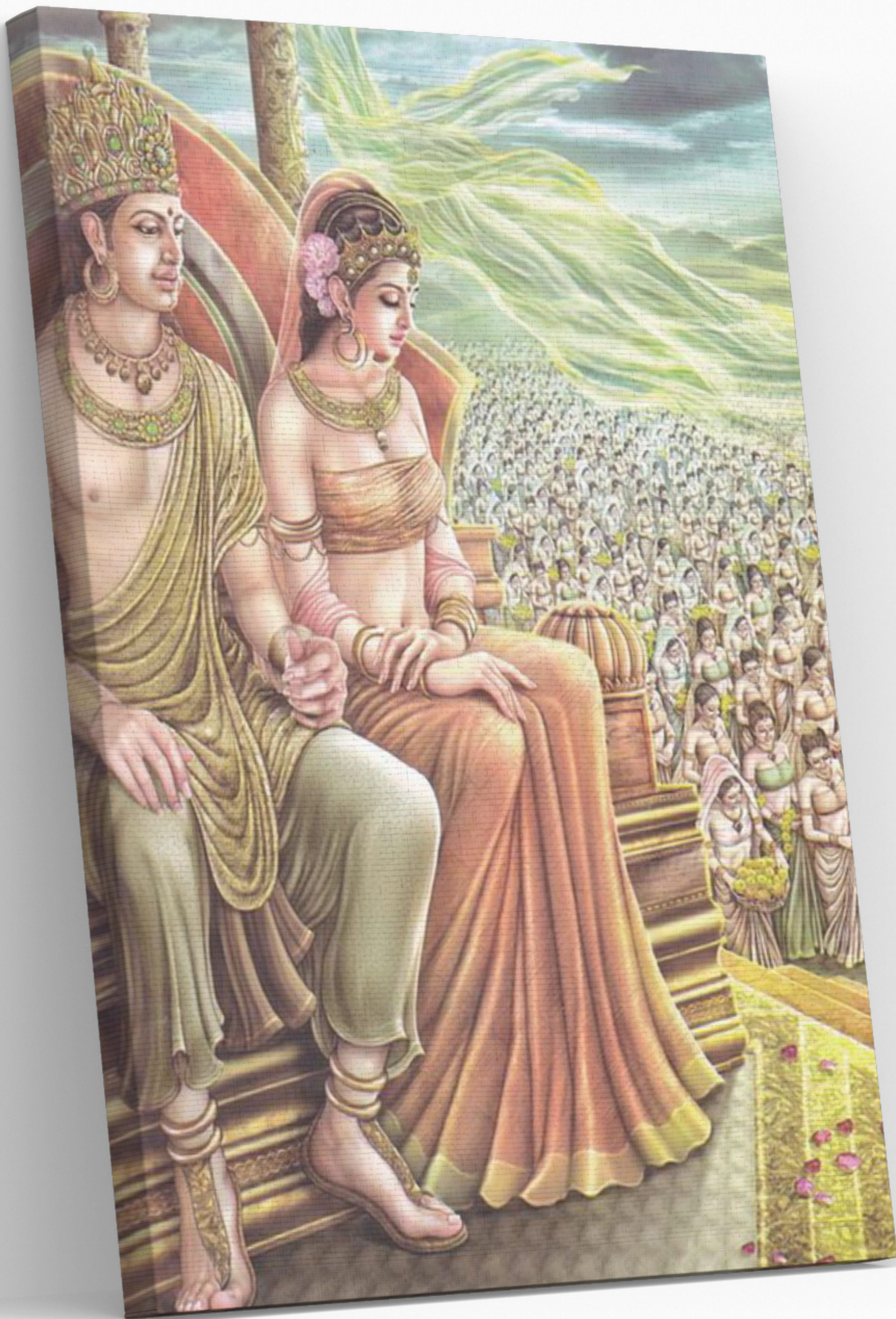
ภายหลังพระราชโอรสประสูติได้ ๕ วันแล้ว พระเจ้าสุทโธทนะ ได้โปรดให้มีการประชุมใหญ่ เพื่อทำพิธีมงคลแก่พระราชกุมาร ๒ อย่าง คือ ขนานพระนาม และพยากรณ์พระลักษณะ ผู้ทำพิธีมงคลในการนี้ คือ พราหมณ์ มีทั้งหมด ๑๐๘ แต่พราหมณ์ผู้ทำหน้าที่นี้จริงๆ มีเพียง ๘

พราหมณ์ทั้ง ๘ มีคำพยากรณ์แตกความเห็นเป็น ๒ กลุ่ม พราหมณ์ ๗ คน มีความเห็นว่า ถ้าเจ้าชายนี้เสด็จอยู่ครองราชสมบัติ จักได้ทรงเป็นพระเจ้าจักรพรรดิผู้ทรงมีพระบรมเดชานุภาพ แต่ถ้าเสด็จออกทรงผนวช จักได้ตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้เป็นศาสดาเอกของโลก

มีพราหมณ์หนุ่มอายุเยาว์คนเดียวที่พยากรณ์เป็นมติเดียวโดยไม่มีเงื่อนไขว่า พระราชกุมารนี้จักเสด็จทรงผนวช และได้เป็นพระพุทธเจ้าแน่นอน พราหมณ์ผู้นี้ต่อมา ได้เป็นหัวหน้าพระปัญจวัคคีย์ ออกบวชตามเสด็จพระพุทธเจ้า และได้เป็นพระอรหันตสาวกองค์แรการู้จักกันในนามว่า “พระอัญญาโกณฑิยา”

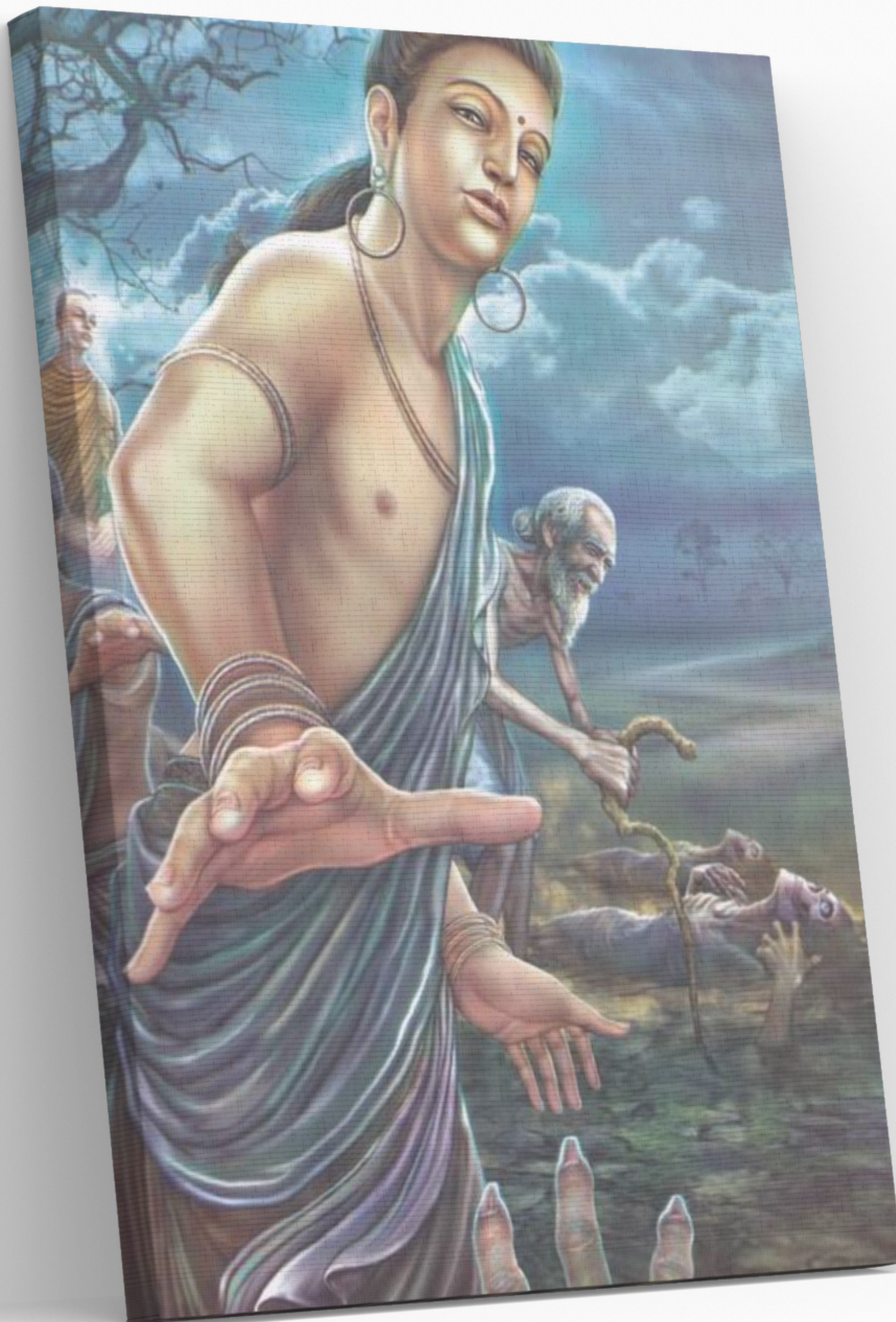
คำถามระหว่างเรียน

พระบิดาของพระพทธเจ้า
มีพระนามว่าอย่างไร



พระราชบิดาทรงอภิเษกสมรส เจ้าชายสิทธัตถะ กับพระนางพิมพาโสธรา

พระญาติวงศ์ทั้งสองฝ่ายทรงเห็นพร้อมกันว่า พระนางพิมพาโสธรา ทรงพร้อมด้วยคุณสมบัติทุกอย่าง สมควรจะอภิเษกสมรสกับ เจ้าชายสิทธัตถะ พระราชพิธีอภิเษกสมรสจึงได้มีขึ้น ในสมัยที่ทั้งเจ้าชายและเจ้าหญิงทรงมีพระชนมายุได้ ๑๖ ปีพอดี



เสด็จประพาสสวน ทรงเห็นเทวทูต ๔ คือ คนแก่ คนเจ็บ คนตาย และบรรพชิต

พระเจ้าสุทโธทนะ ผู้เป็นพระราชบิดา และพระญาติวงศ์ทั้งปวงปรารถนาที่จะให้ เจ้าชายสิทธัตถะเสด็จอยู่ครองราชสมบัติ มากกว่าที่จะให้เสด็จออกบรรพชาอย่างที่กำลังทำนายของพราหมณ์บางท่านว่าไว้ จึงพยายามผูกมัดพระโอรสให้เพลิดเพลินในกามสุขทุกอย่าง แต่เจ้าชายสิทธัตถะทรงมีพระอัธยาศัยเป็นนักคิดสมกับที่ทรงเกิดมาเป็นพระศาสดาไปรดชาวโลก จึงทรงยินดีในความสุขไม่นาน ก็เกิดความเบื่อหน่าย

ต้นเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดความรู้สึกในพระทัยเช่นนั้น อยู่ที่ทรงเห็นสิ่งที่เรียกว่า เทวทูตทั้ง ๔ ระหว่างทางในวันเสด็จประพาสพระราชอุทยานนอกเมืองด้วยรถม้าพระที่นั่ง พร้อมด้วยสารถิคนขับ เทวทูตทั้ง ๔ คือ คนแก่ คนเจ็บ คนตาย และนักบวช



เสด็จไปเยี่ยมพระนางพิมพา ซึ่งกำลังบรรทมหลับสนิท เป็นนิมิตรอำลาผนวช

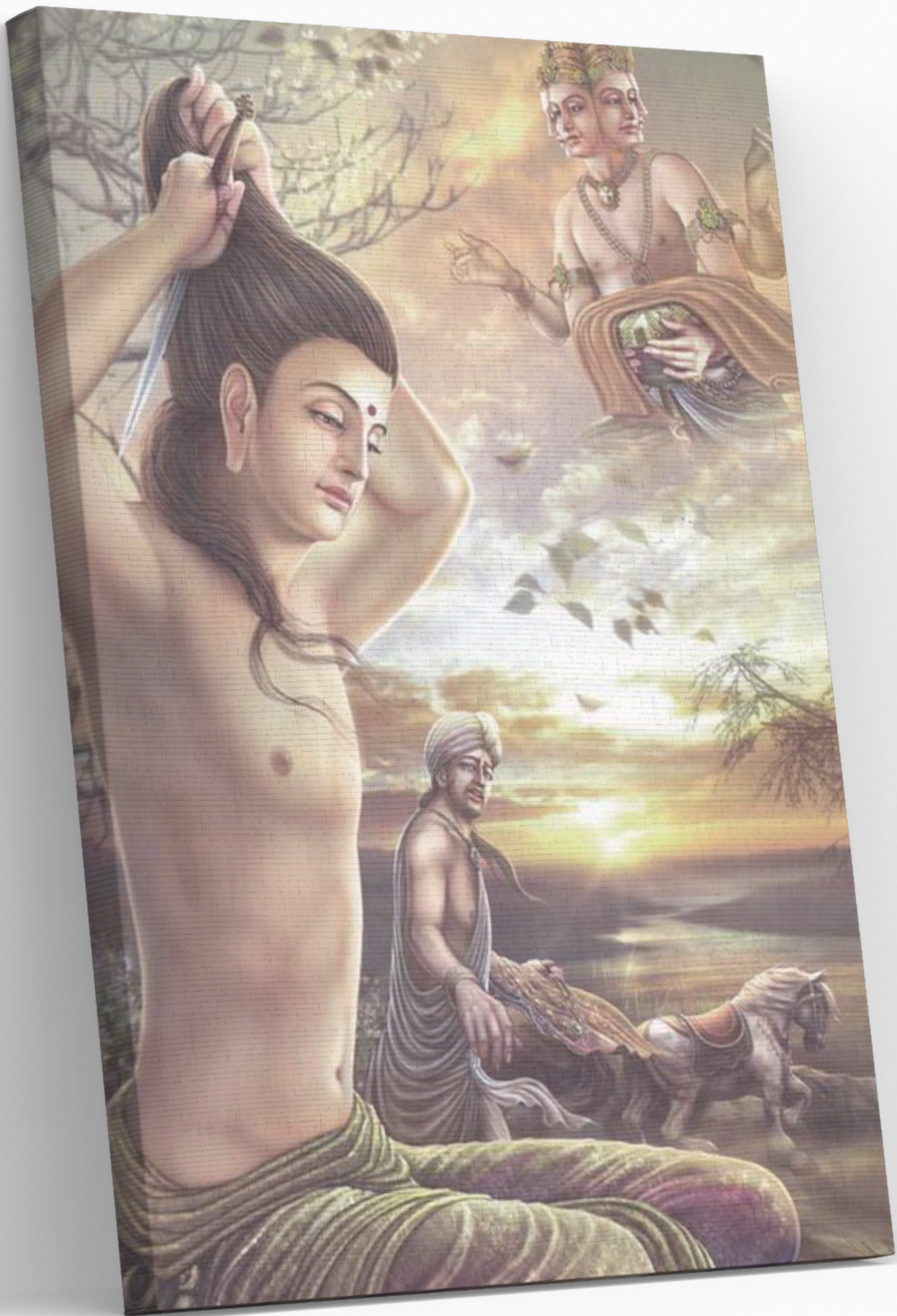
ทรงหมายพระทัยว่า “จะทรงยกพระหัตถ์นางผู้ชนนี้ จะอุ้มเอาองค์โอรส...” ก็ทรงเกรงพระนางจะตื่นบรรทม และจะเป็นอุปสรรคแก่การเสด็จออกบวช จึงข่มพระทัยเสียได้ว่าอย่าเลย เมื่อได้สำเร็จเป็นพระพุทธรเจ้า “จะกลับมาทักสนาการพระพักตร์พระลูกแก้วเมื่อภายหลัง”

แล้วเสด็จออกจากที่นั่น ลงจากปราสาทไปยังที่ที่นายฉันทะเตรียมผูกม้าไว้เรียบร้อยแล้ว

คำถามระหว่างเรียน

เทวทูต ๔

ประกอบไปด้วยอะไรบ้าง



ทรงตัดพระโมลีถือเพศบรรพชาที่ฝั่งน้ำอโนมานที่ ขฤิการพรหมถวายอัฐฐบริขาร

เจ้าชายสิทธรัตตะพร้อมด้วยนายฉันทะที่ตามเสด็จ ทรงขับม้าพระที่นั่งไปตลอดคืน ไปสว่างเอนที่แม่น้ำแห่งหนึ่ง ซึ่งเป็นเขตแดนกันเมืองทั้ง ๓ คือ กบิลพัสดุ์ สาวัตถี และไพศาลี ทรงถามนามแม่น้ำนี้กับนายฉันทะ นายฉันทะกราบทูลว่า “พระลูกเจ้า ! แม่น้ำนี้มีชื่อว่า อโนมานที พระเจ้าข้า”

ทรงพาม้าและมหาดเล็กข้ามแม่น้ำ แล้วเสด็จลงจากหลังม้าประทับนั่งบนหาดทราย อันขาวดุจแผ่นเงิน พระหัตถ์ขวาจับพระขรรค์แสงดาบ พระหัตถ์ซ้ายจับพระจุฬာ คือ ยอดหรือปลายพระเกศากับพระโมฬี คือ มุ่นพระเกศ หรือผมที่มุ่นเป็นมวย แล้วทรงตัดด้วยพระขรรค์แสงดาบเหลือพระเกศาไว้ยาวประมาณ ๒ นิ้ว เป็นวงกลมเวียนไปทางขวา

เสร็จแล้วทรงเปลื้องพระภูษาทรงออก แล้วทรงครองผ้ากาสาวพัสตร์ที่ขฤิการพรหมนำมาถวาย พร้อมด้วยเครื่องบริขารอย่างอื่นของนักบวช แล้วทรงอธิษฐานเพศเป็นนักบวชที่บนหาดทราย ริมฝั่งแม่น้ำอโนมานั้นเอง



ทรงบำเพ็ญทุกกรกิริยา ปัญจวัคคีย์เฝ้าปฏิบัติ พระอินทร์ดีดพิณถวายข้ออุปมา

ตอนที่พระมหาบุรุษบำเพ็ญทุกกรกิริยา กลุ่มคนที่นั่งอยู่เบื้องหน้าคือ คณะปัญจวัคคีย์ มี ๕ คน คือ โกณฑัญญะ วัปปะ ภัททิยะ มหานามะ และอัสสชิ ทั้งหมดตามเสด็จพระมหาบุรุษออกมาเพื่อเฝ้าอุปัฏฐาก ส่วนผู้ที่ถือพิณอยู่บนอากาศนั้นคือพระอินทร์

พระมหาบุรุษทรงทดลองดูทุกอย่าง เช่น เสวยอาหารน้อยลงจนถึงงดเสวยเลย แทะส้นพระชนม์ พระกายซูบผอม เหลือแต่หนังหุ้มกระดูก ทรงทดลองดูแล้วก็ประจักษ์ความจริงที่ว่าเป็น

กันใดนั้น พระอินทร์ถือพิณสามสายมาทรงดีดให้ฟัง สายพิณที่หนึ่งลวดซึงตึงเกินไปเลยขาด สายที่สองหย่อนเกินไปดีดไม่ดัง สายที่สามไม่หย่อนไม่ตึงนัก ดีดดัง (มีขณิมาปฏิบัติ)

พอทรงเห็นหรือได้ยินเช่นนั้น พระมหาบุรุษจึงทรงเลิกบำเพ็ญทุกกรกิริยา เป็นความเพียรทางกาย แล้วเริ่มกลับเสวยอาหารเพื่อบำเพ็ญความเพียรทางใจ พวกปัญจวัคคีย์ทราบเข้าก็เกิดเสื่อมศรัทธา หว่าพระมหาบุรุษคลายความเพียรเวียนมาเพื่อกลับเป็นผู้มักมากเสียแล้ว เลยพากันละทิ้งหน้าที่อุปัฏฐากหนีไป



เช้าวันตรัสรู้ นางสุชาดากับทาสี มาถวายข้าวมธุปายาส โดยสำคัญว่าเป็นแหวดา

นับตั้งแต่พระมหาบุรุษเสด็จออกบวชเป็นต้นมาจนถึงวันที่เห็นอยู่ในภาพนี้ เป็นเวลาย่างเข้าปีที่ ๖ ตอนนีพระมหาบุรุษเริ่มเสวยอาหารจนพระวรกายมีกำลังเป็นปกติแล้ว และวันนี้เป็นวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖ ก่อนพระพุทธรเจ้านิพพาน ๔๕ ปี สตรีที่กำลังถวายของแด่พระมหาบุรุษ คือ นางสุชาดา เป็นธิดาของคหบดีผู้หนึ่งในหมู่บ้าน ตำบลอุรุเวลาเสนานิคม ของที่นางถวาย คือ ข้าวมธุปายาส คือ ข้าวที่หุงด้วยนมโคล้วน เป็นอาหารจำพวกมั่งสวัริติ ไม่ปนเนื้อ ไม่เจือปลา



ทรงลอยลาด ลาดจมลงไปกระทบกับลาดเดิม ๓ ใบ พญานาคก็รู้ว่า พระพุทธเจ้าจะมาตรัสรู้

เมื่อนางสุชาดากลับไปบ้านแล้ว พระมหาบุรุษเสด็จลุกขึ้นจากอาสนะ ทรงถือลาดทองขาว มธุปายาส เสด็จไปยังริมฝั่งแม่น้ำเนรัญชรา เสด็จลงสร่งน้ำ แล้วขึ้นมาประทับนั่งริมฝั่ง ทรงปั้นข้าว มธุปายาสออกเป็นปิ่น รวมได้ ๔๙ ปิ่น แล้วเสวยจนหมด ปฐมสมโพธิว่า “เป็นอาหารที่คุ้มไปได้ ๗ วัน ๗ หน”

เสร็จแล้วทรงลอยลาดและทรงอธิษฐานว่า ถ้าจะได้สำเร็จเป็นพระพุทธเจ้า ขอให้ลาดจงลอย ทวนกระแส น้ำขึ้นไปถึงไกลถึง ๘๐ ศอก ไปจนถึงวังน้ำวนแห่งหนึ่ง ลาดนั้นจึงจมตึงหายไปจนถึงพิภพ ของกาฬนาคราช กระแทกกับลาดสามใบของพระพุทธเจ้าในอดีตสามพระองค์เสียงดังกรึก



ทรงลาดหญ้าประทับเป็นโพธิบัลลังก์ ตกเย็นพระยามารก็กรีธาพลมาขับไล่

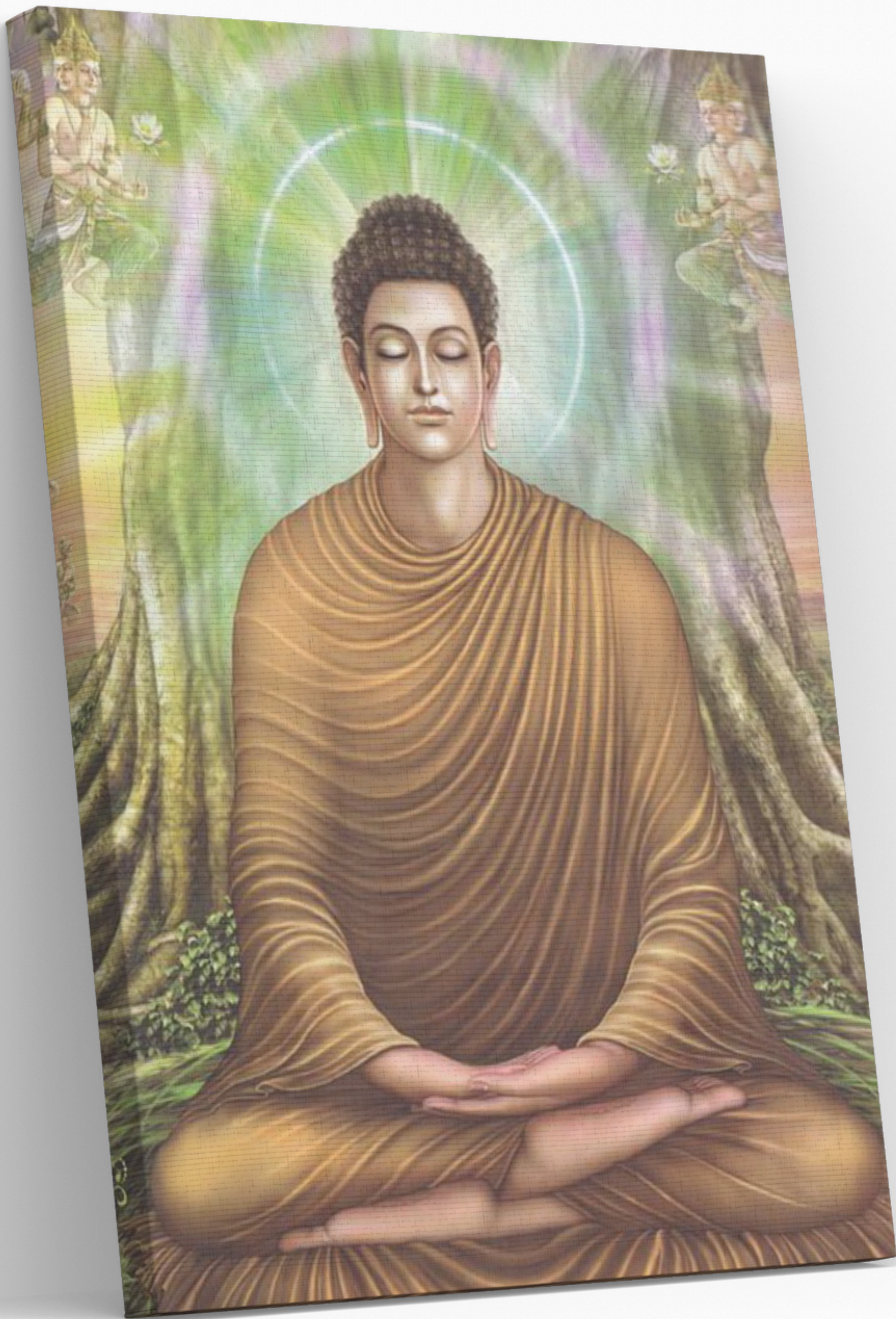
เหตุที่พระยามารมาพจญพระมหา เพราะพระยามารมีนิสัยไม่ยากเห็นใครดีเกินหน้าตน เมื่อพระมหาบุรุษจะทรงพยายามเพื่อเป็นคนดีที่สุดในโลก จึงขัดขวางไว้ แต่ก็พ่ายแพ้พระมหาบุรุษทุกครั้ง คราวนี้เมื่อเริ่มยกแรกก็แพ้ แพ้แล้วก็ใช้เล่ห์ คือ กล่าวตู่พระมหาบุรุษว่ามายึดเอา “โพธิบัลลังก์” คือทรงที่พระมหาบุรุษประทับนั่ง ซึ่งพระยามารตู่เป็นที่ของตน พระยามารอ้างพยานบุคคล คือพวกพ้องของตน ฝ่ายพระมหาบุรุษทรงมองหาใครเป็นพยานไม่ได้ เทพเจ้าเล่าก็เปิดหนีกันหมด จึงทรงเหยียดพระหัตถ์ขวาวออกจากชายจีวร แล้วทรงชี้พระดัชนีลงยังพื้นพระธรณี พระนางธรณีจึงผุดขึ้นตอนนี้เพื่อเป็นพยาน



แม่พระธรณีบิดพระเกศา เกิดเป็นสมุทธาราช พระยามารก็พ่ายแพ้แก่พระบารมี

สถานที่ที่พระมหาบุรุษประทับนั่งพ้อทรงบำเพ็ญเพียรทางใจ แสวงหาทางตรัสรู้ ซึ่งอยู่ที่โคนต้นพระศรีมหาโพธิ์นั้น เรียกว่า “โพธิบัลลังก์” พระยามารกล่าวตู่ว่าเป็นสมบัติของตน ส่วนพระมหาบุรุษทรงกล่าวแก้ว่า บังเกิดขึ้นด้วยผลแห่งบุญบารมีที่พระองค์ทรงบำเพ็ญมาแต่ชาติปางก่อน แล้วทรงอ้างพระนางธรณีเป็นพยาน

ปฐมสมโพธิว่า “พระธรณีก็มีอาจดำรงกายอยู่ได้...ก็อุบัติบันดาลเป็นรูปนารี พุดขึ้นจากพื้น แล้วกล่าวเป็นพยานพระมหาบุรุษ พร้อมกับบีบน้ำออกจากมวยผม น้ำนั้นคือสิ่งที่เรียกว่า “ทักษิณาทก” อันได้แก่ น้ำที่พระมหาบุรุษทรงกรวดทุกครั้งที่ทรงบำเพ็ญบุญบารมีแต่ชาติปางก่อนเป็นลำดับมา ซึ่งแม่พระธรณีเก็บไว้ที่มวยผม เมื่อนางบีบก็หลั่งไหลออกมา



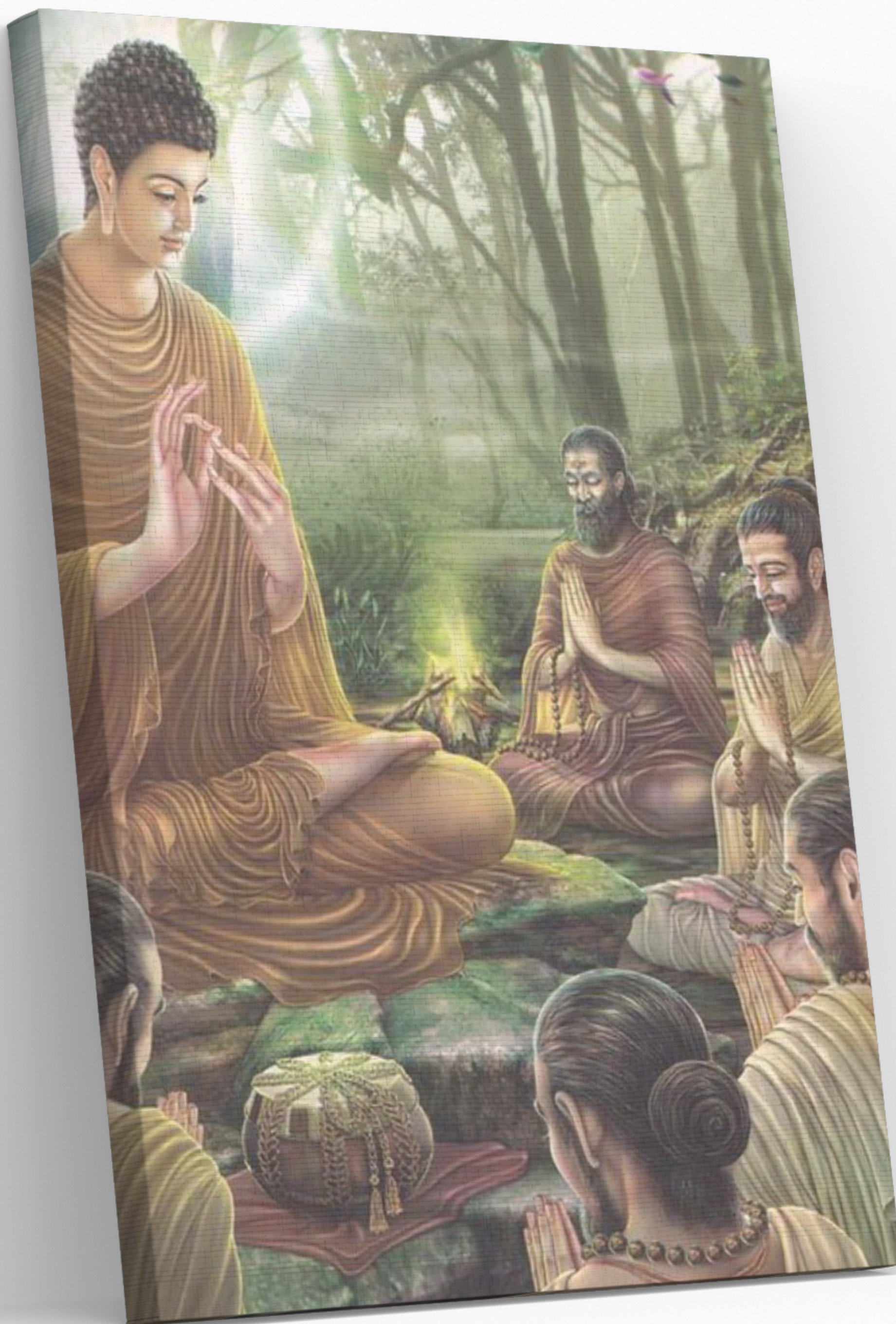
พอรุ่งอรุณก็ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า เทวดาฝ่ายเพื่อนร่ำถวายเป็นพุทธบูชา

เมื่อพระมหาบุรุษทรงชนะมารแล้วนั้น พระอาทิตย์กำลังจะอัสดง ราตรีเริ่มย่างเข้ามา พระมหาบุรุษยังคงประทับนั่งไม่หวั่นไหวที่โพธิบัลลังก์ใต้ต้นพระศรีมหาโพธิ์ ทรงเริ่มบำเพ็ญสมาธิให้เกิดในพระทัยด้วยวิธีที่เรียกว่า เข้าฌาน แล้วทรงบรรลุญาณ

การได้บรรลุญาณทั้งสามของพระมหาบุรุษนั้นเรียกว่า ตรัสรู้ความเป็นพระพุทธเจ้า ซึ่งเกิดขึ้นในคืนวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖ หลังจากนั้น พระนามว่า สิกขัตถะกัตติ พระโพธิสัตว์กัตติ ที่เกิดใหม่ตอนก่อนตรัสรู้ว่าเป็นพระมหาบุรุษกัตติ ได้กลายเป็นพระนามในอดีตहनหลัง เพราะตั้งแต่นี้ต่อไปทรงมีพระนามใหม่ว่า “อรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า” แปลว่า พระผู้ตรัสรู้ธรรมเครื่องหลุดพ้นจากกิเลสโดยชอบด้วยพระองค์เอง

คำถามระหว่างเรียน

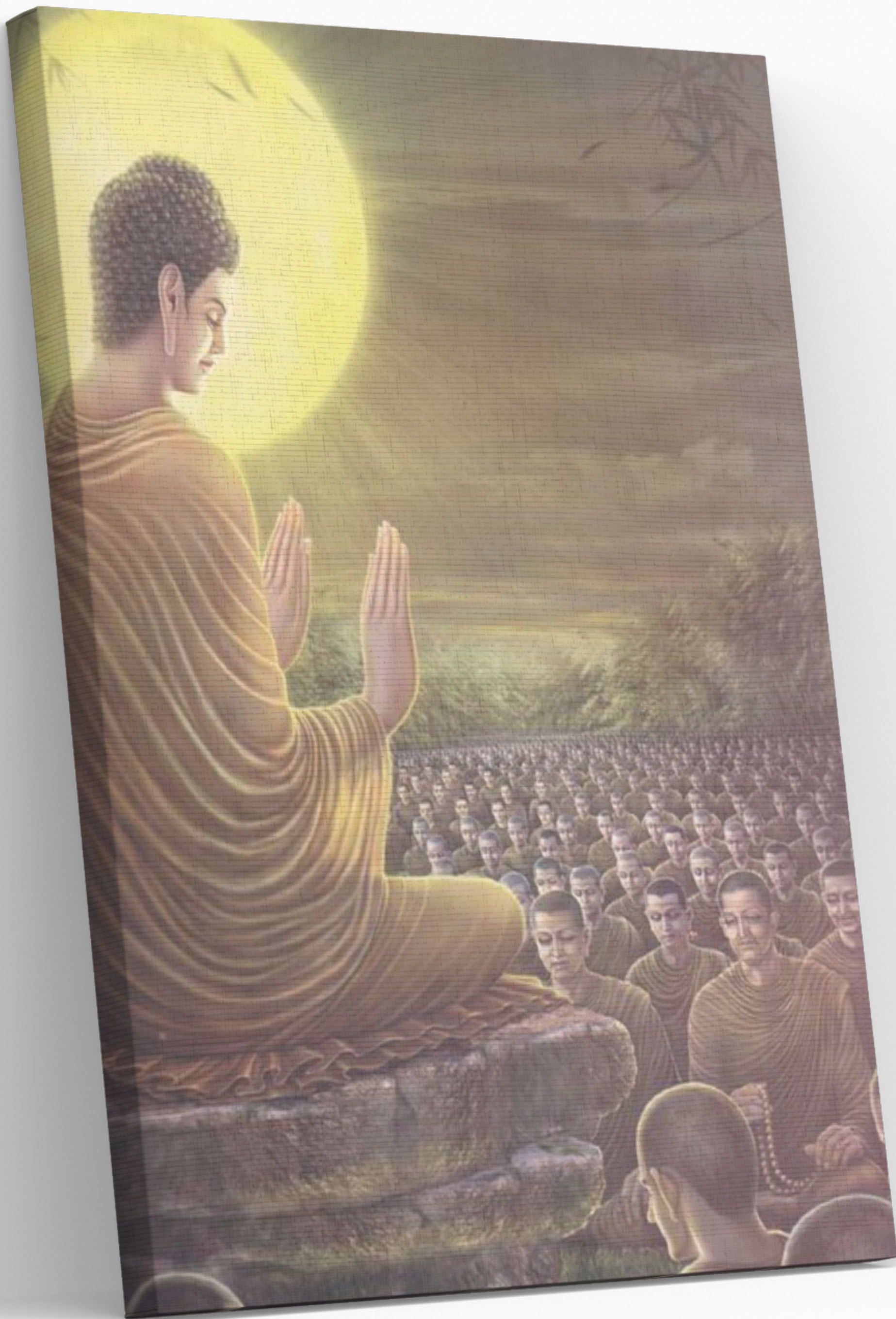
ทุกกรก็รียา คืออะไร



แสดงปฐมเทศนาธัมมจักรกัปวัตตสูตร โปรดเบญจวัคคีย์ ให้ได้ดวงตาเห็นธรรม

วันที่พระพุทธเจ้ากำลังทรงแสดงธรรม “ปฐมเทศนา” ดังที่เห็นอยู่ในภาพนั้น คือ วันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๘ เป็นรุ่งขึ้นหลังจากเสด็จมาถึงและพบเบญจวัคคีย์ คือ วันอาสาฬหบูชา นั่นเอง

พอแสดงธรรมกัณฑ์นี้จบลง โกณฑัญญะ ผู้หัวหน้าเบญจวัคคีย์ได้เกิดดวงตาเห็นธรรม คือ ได้บรรลุเป็นพระโสดาบัน พระพุทธเจ้าจึงเปล่งอุทานด้วยความเบิกบานพระทัย โกณฑัญญะฟังธรรมจบแล้ว ได้ทูลขอบวชเป็นพระภิกษุ พระพุทธเจ้าจึงทรงประกาศอนุญาตให้ท่านบวช

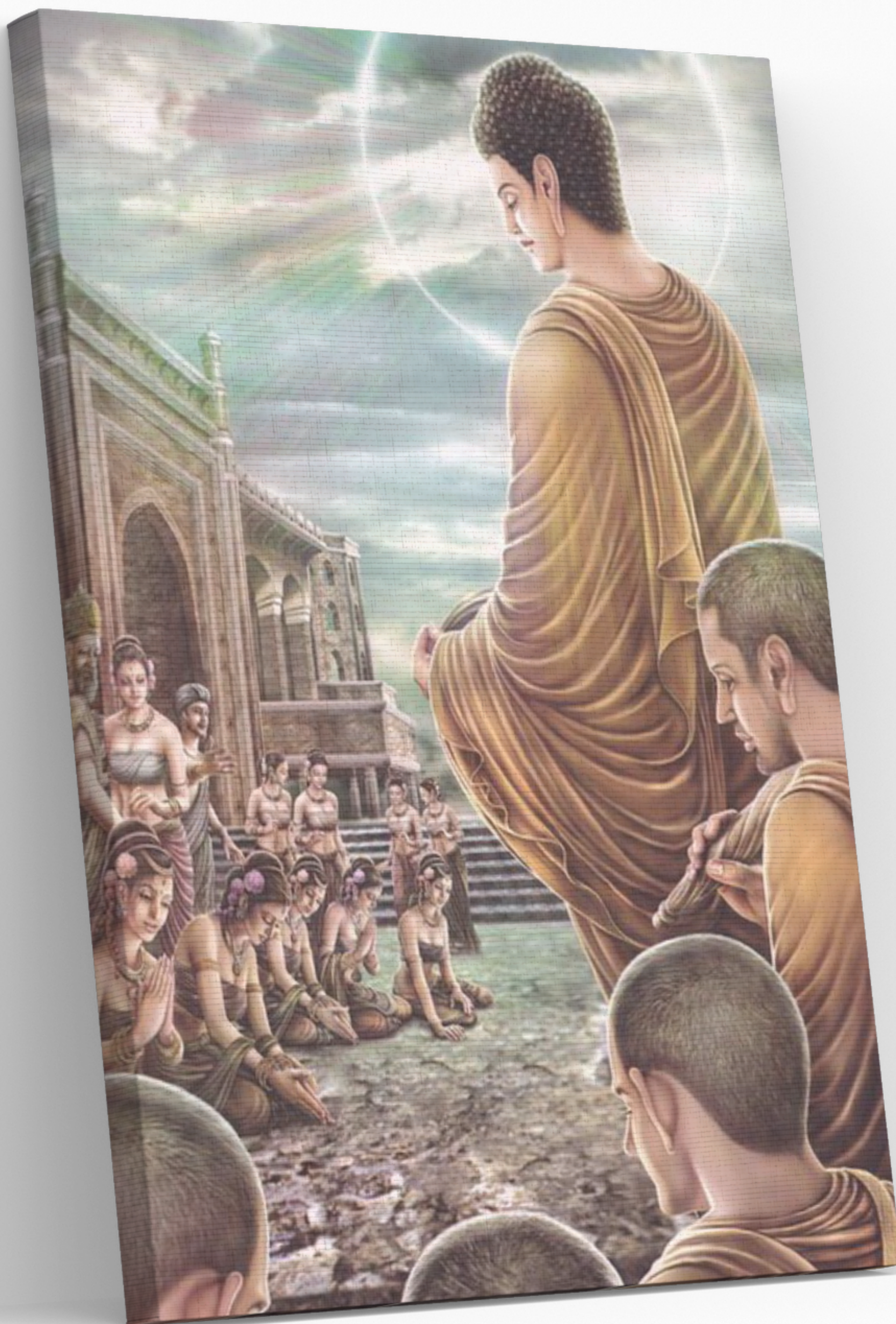


พระพุทธองค์ทรงประทานโอวาทปาฏิโมกข์ แก่พระอรหันต์สงฆ์ในวันเพ็ญมาฆบูชา

ภายหลัง พระโมคคัลลาน์ พระสารีบุตร บวชแล้วไม่นาน พระพุทธเจ้าได้ทรงประชุมพระสาวกขึ้นในวันเพ็ญกลางเดือนสาม ที่พระเวฬุวนาราม เมืองราชคฤห์ โดยมีพระพุทธเจ้าทรงเป็นประธาน การประชุมพระสาวกครั้งนี้ ผู้นับถือศาสนาพุทธในสมัยก่อน ต่อมาเห็นเป็นเหตุการณ์ที่มีความสำคัญมาก จึงกำหนดถือวันนี้เป็นวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาวันหนึ่ง ที่เรียกกันอยู่ทุกวันนี้ว่า “วันมาฆบูชา”

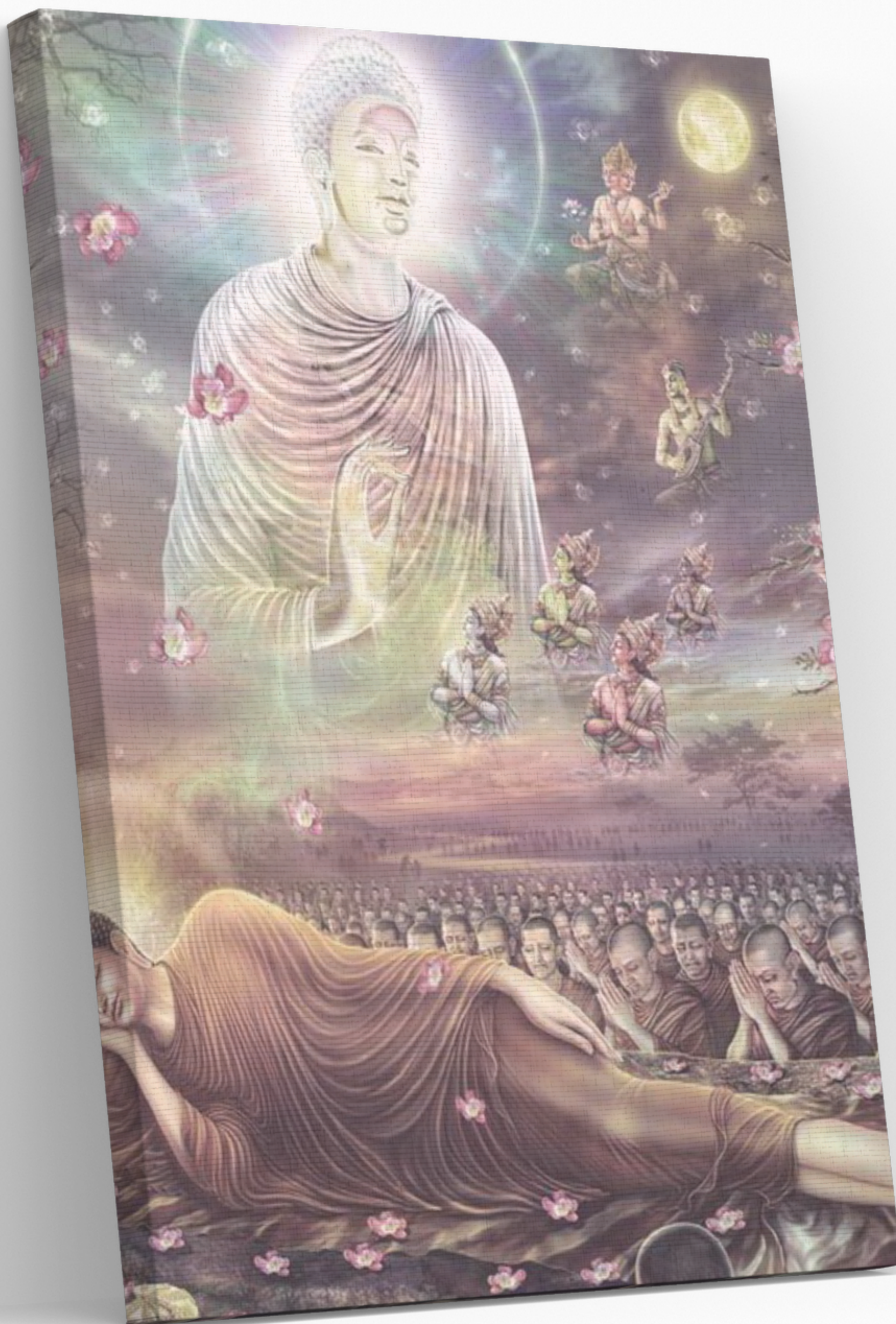
การประชุมพระสาวกของพระพุทธเจ้าครั้งนี้ แปลกกว่าทุกราวที่มีอยู่ในสมัยพุทธกาล คือ พระสาวกมีจำนวน ๑,๒๕๐ รูป แต่ละรูป แต่ละองค์ล้วนบวชกับพระพุทธเจ้า มีพระอุปัชฌาย์องค์เดียวกัน คือ พระพุทธเจ้า ล้วนเป็นพระอรหันต์ ต่างมาประชุมโดยไม่ได้นัดหมาย และพระพุทธเจ้าทรงแสดงโอวาทปาติโมกข์ การประชุมพระสาวกครั้งนี้จึงเรียกอีกอย่างหนึ่ง ตามลักษณะแปลก ๔ ประการนี้ว่า “จาตุรงคสันนิบาต”

“โอวาทปาติโมกข์” คือ หลักการโดยสรุปของศาสนาพุทธ มีทั้งหลักคำสอนและหลักการปกครองคณะสงฆ์ มีทั้งหมด ๑๓ ข้อด้วยกัน



เสด็จไปโปรดพระญาติที่กรุงกบิลพัสดุ์

ตลอดเวลา ๖ ปีกว่า คือ นับตั้งแต่เสด็จออกบวช ตรัสรู้ และประกาศพระศาสนาในแคว้นมคธ จนมีพระสาวกและคนนับถือมาก พระพุทธเจ้ายังมิได้เสด็จกลับกรุงกบิลพัสดุ์ เมืองประสูติของพระองค์เลย ภาพที่เห็นนี้จึงเป็นตอนพระพุทธเจ้าเสด็จกลับกรุงกบิลพัสดุ์เป็นครั้งแรก เพื่อโปรดพระประยูรญาติตามคำทูลอาราธนาของพระเจ้าสุกโรทณะ พระพุทธบิดา



ทรงยกพระธรรมวินัยไตรปิฎกเป็นศาสดา ประทานปัจฉิมโอวาทแล้วปรินิพพาน

เมื่อก่อนพระพุทธเจ้าจะเสด็จปรินิพพานนั้น พระพุทธเจ้าไม่ได้ทรงตั้งพระสาวกองค์ใดให้รับตำแหน่งเป็นพระศาสดาปกครองพระสงฆ์สืบต่อจากพระองค์ เหมือนพระศาสดาในศาสนาอื่น เรื่องนี้ก็ไม่มีพระสงฆ์องค์ใดทูลถามพระพุทธเจ้า แต่พระพุทธเจ้าก็ตรัสสั่งพระสงฆ์ไว้ชัดเจนก่อนจะปรินิพพานว่า พระภิกษุรูปใดอย่าเข้าใจผิดว่า เมื่อพระองค์ปรินิพพานแล้ว ศาสนาพุทธหรือคำสั่งสอนของพระองค์จักไร้พระศาสดา

ตรัสบอกพระอานนท์ว่า “ดูก่อนอานนท์ ธรรมก็ดี วินัยก็ดี ที่เราได้แสดงไว้ และบัญญัติไว้ด้วยดี นั้นแหละจักเป็นพระศาสดาของพวกท่าน สืบแทนเราตถาคตเมื่อเราล่วงไปแล้ว”

ครั้นแล้ว พระพุทธเจ้าตรัสเป็นปัจฉิมโอวาทครั้งสุดท้ายว่า “ภิกษุทั้งหลาย ! บัดนี้เราขอเตือนพวกท่านให้รู้ว่า สิ่งทั้งหลายที่เกิดมาในโลกมีความเสื่อมสลายเป็นธรรมดา ท่านทั้งหลายจงทำหน้าที่อันเป็นประโยชน์แก่ตน และคนอื่นให้สำเร็จบริบูรณ์ด้วยความไม่ประมาทเถิด”

หลังจากนั้นไม่ได้ตรัสอะไรอีกเลย จนกระทั่งปรินิพพานในเวลาสุดท้ายของคืนวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖ หรือวันเพ็ญวิสาขะ ณ ภายใต้ต้นสาละทั้งคู่ที่ออกดอกบานสะพรั่งเป็นพุทธบูชานั่นเอง

